

عنوان مقاله:

معنی شناسی شناختی، فقه اللغة ایرانی و ادب فارسی: تحلیل در زمانی انطباقهای مفهومی 'رخ' و 'روی' در متنهاى نظم و نثر فارسی بر پایه نظریه پیش نمونی

محل انتشار:

دوفصلنامه زبان شناخت، دوره 15، شماره 2 (سال: 1403)

تعداد صفحات اصل مقاله: 41

نویسندگان:

محمدرضا شادمانی - دکتری تخصصی زبان شناسی شناختی، موسسه آموزش عالی علوم شناختی نویسنده مسوول

مجتبی منشی زاده - استاد تخصصی فرهنگ و زبانهای باستانی ایران، دانشکده ادبیات فارسی و زبانهای خارجی، دانشگاه علامه طباطبائی

ارسلان گلفام - دانشیار، عضو هیئت علمی زبان شناسی شناختی، گروه زبانشناسی همگانی، دانشگاه تربیت مدرس

مهدی پورمحمد - استادیار، عضو هیئت علمی پژوهشکده علوم شناختی و مغز، دانشگاه شهید بهشتی

خلاصه مقاله:

مقاله حاضر مطالعه‌ای تطبیقی درباره نسبت نظریه پیش‌نمونی با فقه‌اللغه ایرانی است. در این مقاله، با بهره‌گیری توأمان از مبانی نظری و روش‌شناختی معنی‌شناسی تاریخی-فقه‌اللغوی از یک سو، و نظریه پیش‌نمونی رش (۱۹۷۸) از سوی دیگر، همچنین، به پشتوانه برخی از ویژگی‌های تصویری واژه‌های رخ، دو رخ، رخان و رخسار / رخساره که جملگی با بسامد بالا در متن‌های نظم و نثر کلاسیک فارسی مضبوط هستند، داده‌های ریشه‌شناختی و پیکره‌ای مربوط به دو واژه رخ و روی (از آغاز ادب کلاسیک فارسی تا پایان قرن نهم هجری)، مفهوم-شناسی و کاربردشناسی در زمانی آن‌ها، به‌ویژه، جنبه‌های پیش‌نمونی ریشه /rauik/ ایرانی باستان را نشان داده‌ایم. از آن‌جا که ریشه مذکور به حد کفایت از اشتقاق‌های متعدد و متنوع فعلی و اسمی برخوردار است، مقوله‌بندی‌های تازه‌ای در قالب الگوی شناختی آرمانی‌شده (لیکاف ۱۹۹۰) (مدل‌های خوشه‌ای و شعاعی) و همچنین یک مدل پیش‌نهادی تحت عنوان مقوله‌بندی منظومه‌ای پیش‌نمون‌بنیاد را از مشتقات در فارسی نو استخراج و ارائه کرده‌ایم. در برداشتی کلی، این مقاله کارکرد نظریه پیش‌نمونی و پیامدهای آن -مشخصاً اصل مجاورت معنایی- را در معرض داوری و نقد محققان و متخصصان در هر سه حوزه مطالعاتی معنی‌شناسی واژگان‌پایه شناختی، معنی-شناسی تاریخی-فقه‌اللغوی و ادبیات ایرانی قرار می‌دهد

کلمات کلیدی:

معنی شناسی شناختی، فقه اللغة، معنی شناسی تاریخی -فقه اللغة، نظریه پیش نمونی، روی، رخ

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1919627>

